

Результати епідеміологічного нагляду за гострими в'ялими паралічами та поліомієлітом в 2025 році

З метою посилення епідеміологічного нагляду за гострими в'ялими паралічами (далі – ГВП) та поліомієлітом в усіх регіонах України (за винятком Івано-Франківської області) затверджено «План заходів щодо попередження захворювання на поліомієліт», який окреслює ключові організаційні та протиепідемічні заходи.

Крім того, в усіх регіонах, за винятком Луганської області, наявні чинні накази затверджені Департаментами охорони здоров'я адміністративно-територіальних одиниць «Про визначення закладів охорони здоров'я для госпіталізації дітей з підозрою на ГВП», які визначають маршрутизацію пацієнтів та забезпечують належну організацію медичної допомоги і клінічного спостереження.

У 2025 році в Україні закладами охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) активно виявлено 173 випадки гострих в'ялих паралічів у 22 областях України. Випадки ГВП не реєструвалися у Донецькій, Херсонській та Луганській областях. Національний показник чутливості епідеміологічного нагляду за ГВП склав 2,83 випадки ГВП на 100 тис. дитячого населення віком до 15 років.

Із загальної кількості зареєстрованих випадків ГВП 22 випадки були класифіковані як «гарячі»: по 3 випадки — в Одеській та Львівській областях; по 2 випадки — у Дніпропетровській, Запорізькій, Тернопільській, Волинській областях та м. Києві; по 1 випадку — у Закарпатській, Черкаській, Чернівецькій, Житомирській, Харківській та Вінницькій областях (Рисунок 1).

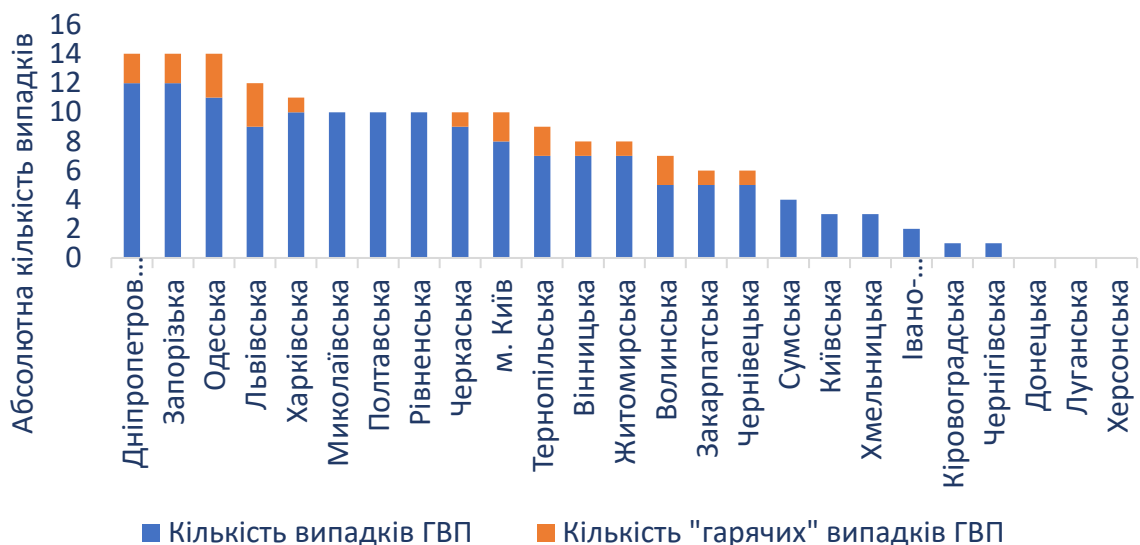

Рис.1 Реєстрація випадків ГВП, в т.ч. «гарячих» випадків ГВП в розрізі регіонів України

У 2025 році найвища частка «гарячих» випадків ГВП відмічалася у Волинській області (28,6%), Львівській (25,0%), Тернопільській (22,2%) та Одеській (21,4%); у м. Києві вона становила 20,0%. У Закарпатській та Чернівецькій областях показник склав по 16,7%, у Дніпропетровській і Запорізькій — по 14,3%, у Вінницькій та Житомирській — по 12,5% (Рисунок 2).

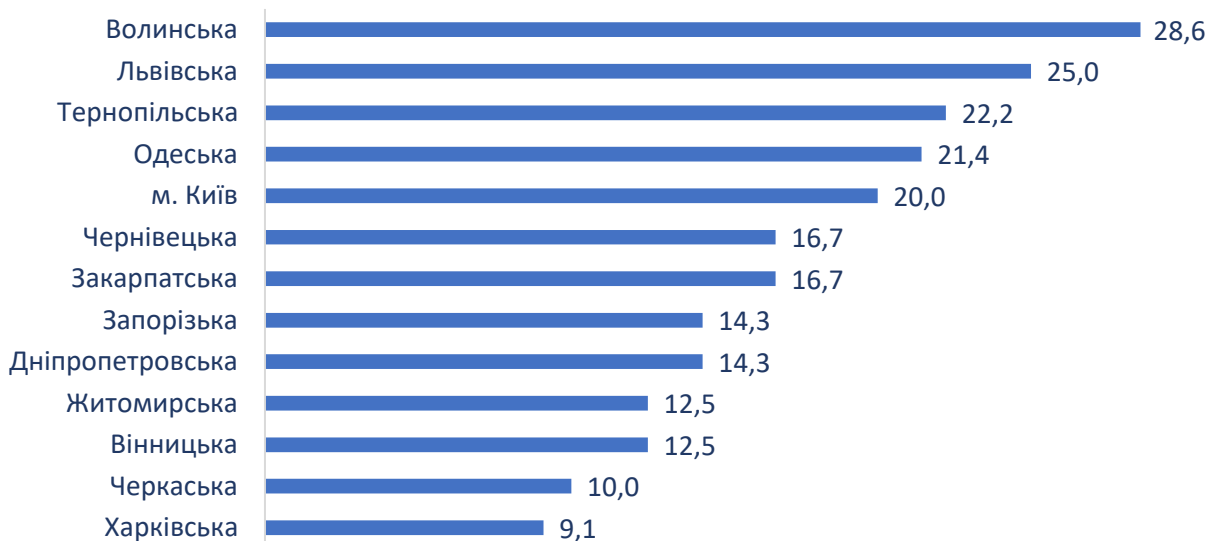

Рис.2 Розподіл частки «гарячих» випадків ГВП за регіонами, 2025 рік

Динаміка виявлення випадків ГВП в Україні в період з 2018 по 2025 роки демонструє поступове зростання після спаду в 2020 році, що, ймовірно, було пов'язано з пандемією COVID-19. Зростання показника на 100 тис. дитячого населення (з 1,2 у 2020 році до 2,83 у 2025 році) є позитивним індикатором ефективності моніторингу, що дозволяє швидко виявляти випадки та оцінювати ризики циркуляції поліовірусу. Ця тенденція підтверджує важливість підтримання високого рівня контролю для запобігання потенційним спалахам (Рисунок 3).

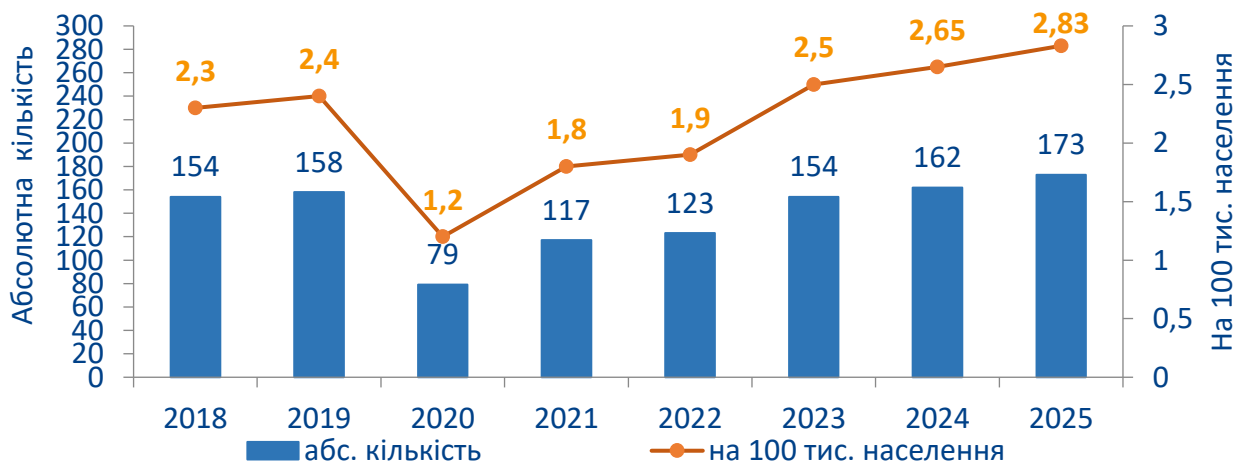

Рис. 3 Динаміка показників виявлення випадків ГВП в Україні, 2018-2025 роки

Епідеміологічне розслідування усіх зареєстрованих випадків ГВП проводилось своєчасно та розпочиналося не пізніше 48 годин після первинної реєстрації випадку. Індикатор своєчасності реєстрації випадку склав 98% випадків ГВП, зареєстрованих протягом 7 днів з моменту виникнення паралічу. Індикаторний показник своєчасності розслідування становив 100%.

Виконання індикаторів якості епідеміологічного нагляду за ГВП та порівняння з 2022-2025 роками наведено в таблиці:

Індикатор епіднагляду	Цільовий показник	Роки			
		2022	2023	2024	2025
Чутливість (ключовий показник)	≥ 3	1,9	2,52	2,65	2,83
Своєчасність реєстрації випадку (7 днів від початку паралічів)	$\geq 80\%$	98	98	98	98
Своєчасність проведення розслідування випадку, % (48 годин)	$\geq 80\%$	100	100	100	100
Своєчасність повторного клінічного обстеження, % (з 60 до 70 дня від початку паралічів)	$\geq 80\%$	100	100	100	100
Своєчасність відбору зразків фекалій	$\geq 80\%$	98,4	97,7	91,3	92,1
Адекватність відбору зразків фекалій (ключовий показник)	$\geq 80\%$	100	99,4	95,5	94,5

Найвищі значення показника ГВП зареєстровано у Черкаській (6,33), Миколаївській (6,06), Запорізькій (6,01), Тернопільській (5,74) та Полтавській (5,30) областях; високі показники також відмічалися у Рівненській (4,36) та Житомирській (4,20) областях. Показник 3,0 і вище, що відповідає цільовому рівню, зафіксовано у Вінницькій (3,50), Волинській (3,56), Дніпропетровській (3,00), Запорізькій (6,01), Львівській (3,03), Миколаївській (6,06), Одеській (3,55), Полтавській (5,30), Рівненській (4,36), Сумській (3,02), Тернопільській (5,74), Харківській (3,14), Черкаській (6,33), Чернівецькій (3,95) та Житомирській (4,20) областях. Показник у межах 2,0–2,99 зафіксовано у Закарпатській області (2,48) та м. Києві (2,08). У Хмельницькій (1,57), Київській (1,00), Івано-Франківській (0,89), Чернігівській (0,80) та Кіровоградській (0,76) областях показник був менше 2,0. У Донецькій, Луганській та Херсонській областях випадки ГВП не реєструвалися. (Рисунок 4).

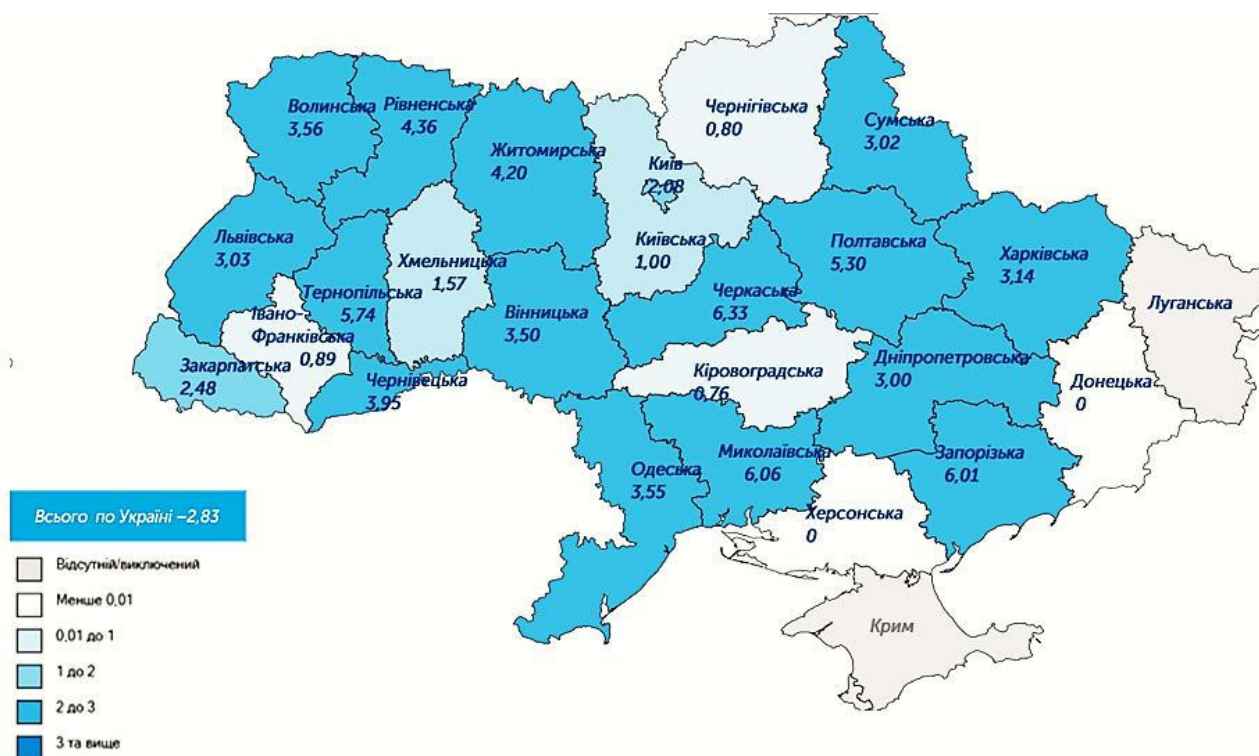

Рис.4 Показник повідомлених випадків ГВП на 100 тис. осіб до 15 років, Україна, 2025 рік

Із 22 зареєстрованих «гарячих» випадків ГВП у 13 дітей відсутні взагалі щеплення проти поліомієліту, 4 дітей отримали 2 щеплення та 5 дітей мають лише 1 щеплення. Із 173 зареєстрованих випадків ГВП 87,3% дітей були щеплені 3 дозами вакцини, 2,9% - 2 дозами, 2,3% - 1 дозою та 7,5% не мали жодного щеплення (Рисунки 5, 6).

Рис. 5 Розподіл випадків ГВП за вакцинальним статусом, Україна, 2025 рік

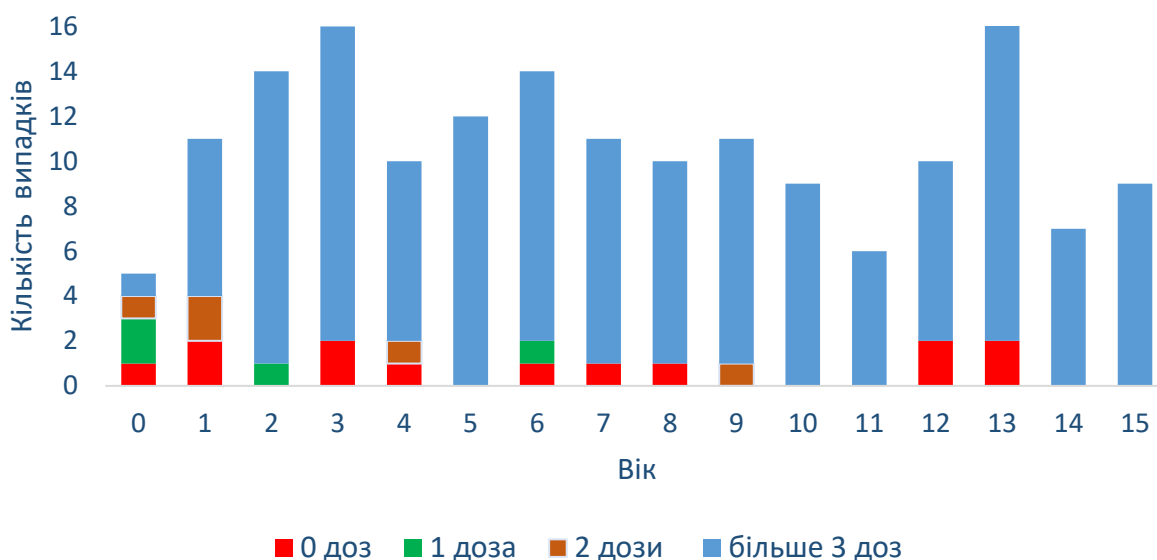

Рис. 6 Розподіл випадків ГВП за вакцинальним статусом та віком, Україна, 2025 рік

Система активного епідеміологічного нагляду за поліомієлітом та ГВП охоплює всі регіони України та здійснюється шляхом регулярних моніторингових візитів до ЗОЗ, в тому числі визначених для госпіталізації пацієнтів з підозрою на ГВП/поліомієліт, та аналіз звітів щодо ГВП, з метою ретроспективного пошуку таких випадків. На території України визначено 64 заклади охорони здоров'я для госпіталізації дітей з підозрою на ГВП. Найбільшу кількість таких закладів визначено у Волинській області (11), Сумській та Одеській областях (по 7). Протягом 2025 року було здійснено 8534 візити у 625 ЗОЗ України, під час цих візитів виявлено 5 потенційних випадків ГВП. За рік було зареєстровано 36 випадків захворювання дітей на синдром Гієна-Барє. У всіх випадках було здійснено відбір проб фекалій для подальшого лабораторного дослідження та отримано негативні результати.

На території України в 2025 році було зареєстровано 170 випадків захворювання на гострий моно-, пара- та тетрапарез. У 146 хворого результати обстеження на поліовіруси негативні.

Неврит лицьового нерва було встановлено у 323 дітей віком до 15 років, з них у 26 дітей лікувальні заходи протягом двох тижнів були неефективними. Із 36 відібраних для тестування зразків результати дослідження на поліовіруси були негативними, тоді як у 297 випадках дослідження на поліовіруси не проводилося у зв'язку з ефективністю проведених лікувальних заходів. (Рисунок 7).

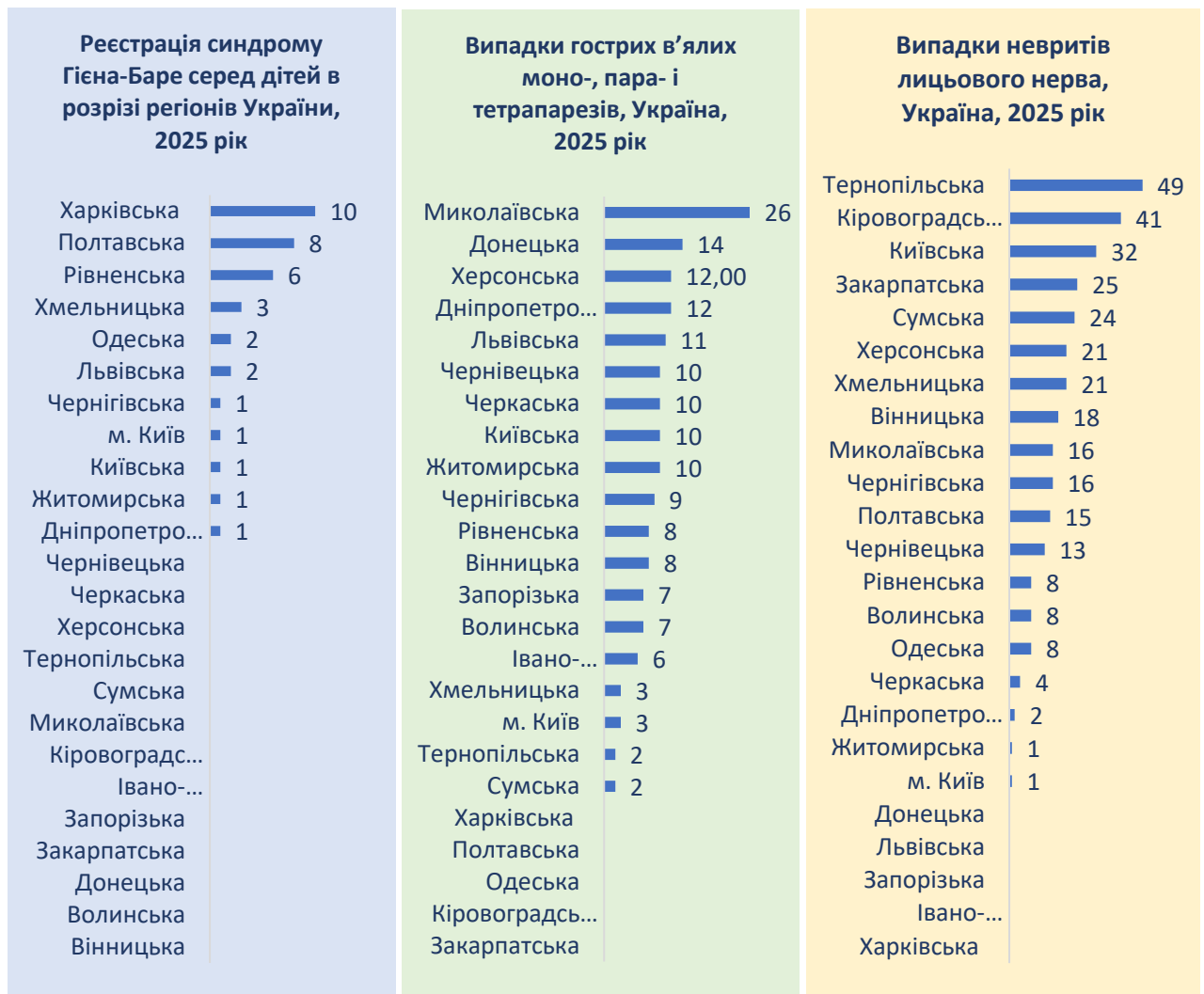

Рис. 7 Реєстрація синдрому Гієна-Барре, гострих в'ялих моно-, пара- і тетрапарезів та невриту лицьового нерва серед дітей у розрізі регіонів України, 2025 рік

В надісланих інформаціях від регіонів зазначається про проведення нарад, онлайн-нарад з медичними працівниками ЗОЗ, з представниками освіти та місцевими органами влади, на яких обговорювалися питання щодо стану епіднагляду за поліомієлітом/ГВП. В регіонах проводилися селекторні наради з керівниками відокремлених підрозділів ЦКПХ з питань епіднагляду за ГВП, збору зразків біологічного матеріалу від осіб з ГВП, контактних осіб та їх доставки до вірусологічної лабораторії.

У 2025 році в регіонах України проведено комплекс навчальних та організаційних заходів, спрямованих на посилення імунопрофілактики та підвищення спроможності системи епідеміологічного нагляду за поліомієлітом і гострими в'ялими паралічами. Основний акцент був зроблений на впровадженні змін до Національного календаря профілактичних щеплень, забезпеченні безпечності імунізації (у т.ч. реагуванні на несприятливі події після імунізації), а також на дотриманні вимог «холодового ланцюга» та управлінні вакцинами. Паралельно опрацьовувалися питання раннього виявлення ГВП, визначення та розслідування випадку, критерії «гарячого» випадку, організація відбору двох

проб фекалій і їх своєчасна доставка до лабораторії, акредитованої ВООЗ, із належним оформленням супровідної документації. Окремими напрямками навчань були клініка, диференційна діагностика, лабораторна діагностика та тактика ведення підозрілих випадків, а також комунікаційні підходи до роботи з відмовами від щеплень і активізація виконання планів вакцинації.

Навчальними заходами було охоплено 20245 медичних працівників ЗОЗ, з них 614 епідеміологів, 673 неврологи, 251 дитячий невролог, 274 дитячих інфекціоністів, 3188 педіатрів та 15108 фахівців інших спеціальностей.

Область	Кількість проведених навчальних заходів	Кількість фахівців, які пройшли навчання	З них:					
			Епідеміологів	Неврологів	Дитячих неврологів	Дитячих інфекціоністів	Педіатрів	Інших фахівців
Вінницька	49	1813	57	53	13	12	60	1618
Волинська	32	822	5	15	4	8	243	547
Дніпропетровська	122	2813	29	65	25	45	137	2512
Донецька	56	918	84	6	2	6	98	722
Житомирська	33	579	29	10	2	5	51	482
Закарпатська	26	798	5	2	2	2	264	523
Запорізька	19	579	3	9	8	10	158	391
Івано-Франківська	14	123	6	20	4	3	16	74
Київська	31	468	17	36	7	12	57	339
Кіровоградська	40	1205	11	13	7	14	150	1010
Львівська	20	210	54	29	9	26	78	14
м. Київ	4	98	4	8	6	8	16	62
Миколаївська	34	800	5	1	1	0	0	793
Одеська	57	426	85	25	15	13	193	95
Полтавська	4	249	10	15	7	18	62	137
Рівненська	3	56	16	15	10	2	20	3
Сумська	10	595	40	125	12	7	88	323
Тернопільська	10	48	16	4	2	4	12	10
Харківська	330	4637	42	60	78	59	1022	3214
Херсонська	15	270	8	3	1	1	28	230
Хмельницька	3	103	21	18	7	9	38	17
Черкаська	28	457	33	110	10	5	206	93
Чернівецька	1	60	10	1	1	2	2	45
Чернігівська	75	2118	24	30	18	3	189	1854
Луганська								
Всього по Україні	1016	20245	614	673	251	274	3188	15108

Стан охоплення щепленнями проти поліомієліту

Аналіз даних моніторингу основних показників імунопрофілактики проведено на підставі отриманих від регіонів аналітичних таблиць обліково-

звітних форм планування і виконання профілактичних щеплень «Укрвак-08», без урахування даних з тимчасово окупованих територій (АР Крим, м. Севастополь, Луганської області та частини районів Донецької, Запорізької, Сумської, Харківської, Херсонської областей).

Упродовж 2025 року через міграційні процеси, які впливали на зміну як кількості осіб, що підлягають щепленням, в розрізі регіонів та районів України, так і на кількість вакцинованих осіб, виникали обставини, які не дають змоги достовірно визначити чисельність вікових груп населення та застосовувати офіційні статистичні дані Державної служби статистики (станом на 01.01.2022) для планування відповідних заходів з організації імунопрофілактики.

На сьогодні достовірно оцінити охоплення щепленнями населення не є можливим.

Проте, попри нестабільну безпекову ситуацію на території України, численні ракетні обстріли та значні пошкодження інфраструктури, які призводили до нестабільного електропостачання, здійснення національної програми імунізації із забезпечення вакцинації населення не переривалося.

Слід зазначити, що очікуваними результатами реалізації Стратегії розвитку імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб, яким можна запобігти шляхом проведення імунопрофілактики, на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2023 № 562-р, є, серед іншого, забезпечення стабільно високого рівня охоплення вакцинацією трьома дозами вакцини проти дифтерії, правця, кашлюка та поліомієліту, досягнення стабільно високого рівня охоплення вакцинацією проти кору, паротиту та краснухи на рівні не менш як 95 відсотків цільової групи населення; забезпечення охоплення вакцинацією не менш як 80 відсотків цільових груп населення за віком, які пропустили планову імунізацію у попередні роки проти поліомієліту, дифтерії, правця, кору, краснухи та епідемічного паротиту, шляхом здійснення додаткових заходів з імунопрофілактики.

Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16.09.2011 №595 «Про порядок проведення профілактичних щеплень в Україні та контроль якості й обігу медичних імунобіологічних препаратів» (далі - Наказ) затверджено Календар профілактичних щеплень в Україні (далі - Календар), яким визначено перелік обов'язкових профілактичних щеплень та оптимальні строки їх проведення, в тому числі й проти поліомієліту.

Відповідно до Календаря у 2025 році щеплення проти поліомієліту проводились у віці 2 та 4 місяців інактивованою поліомієлітною вакциною, у 6, 18 місяців, 6 та 14 років – оральною поліомієлітною вакциною.

Щомісячно всі заклади охорони здоров'я, які є надавачами послуг з імунізації та отримують імунобіологічні препарати, в тому числі приватні медичні заклади і фізичні особи підприємці, які отримали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики, звітують про охоплення щепленнями.

Рівні імунізації дитячого населення проти поліомієліту згідно з визначеними Календарем віковими групами, відповідно до даних надавачів медичних послуг з імунопрофілактики (бази даних УкрВак-08), у 2025 році становлять:

Найменування області / міста	Поліо-3 (до року)	Поліо-4 (18 міс.)	Поліо-5 (6 р.)	Поліо-6 (14 р.)
	%	%	%	%
Вінницька	99,7	95,8	91,7	88,9
Волинська	93,6	95,2	96,4	95,4
Дніпропетровська	95,4	95,2	96,8	96,3
Донецька	85,7	97,8	89,3	97,8
Житомирська	95,8	95,5	98,8	95,1
Закарпатська	90,4	88,9	84,0	77,7
Запорізька	96,2	98,8	98,5	96,7
Ів.-Франківська	90,3	91,0	93,1	93,8
Київська	88,7	92,8	89,2	88,5
Кіровоградська	99,9	98,7	100,0	95,1
Львівська	91,4	81,6	83,4	71,8
Миколаївська	96,8	99,7	99,3	95,1
Одеська	91,7	91,2	90,6	90,5
Полтавська	93,4	93,4	95,1	95,3
Рівненська	97,3	96,7	98,2	95,1
Сумська	91,6	91,9	94,4	97,7
Тернопільська	91,8	96,6	97,1	93,6
Харківська	95,1	97,4	99,1	98,4
Херсонська	97,5	99,7	100,0	99,8
Хмельницька	95,0	93,7	85,9	84,0
Черкаська	94,1	95,5	95,2	95,2
Чернівецька	92,5	90,9	93,2	83,9
Чернігівська	94,8	96,2	97,4	94,9
м. Київ	93,1	96,4	93,7	94,7
Україна	93,6	93,5	93,0	91,0

Рівні охоплення щепленнями проти поліомієліту оцінювались відповідно до визначених у регіонах обсягів профілактичних щеплень на 2025 рік та наданих до Центру за підписами керівників структурних підрозділів з питань охорони здоров'я військових адміністрацій та керівників регіональних центрів контролю та профілактики хвороб МОЗ України.

По Україні, у жодній з вікових груп не досягнуто показника охоплення щепленнями проти поліомієліту, відповідно до Календаря - 95%, що є недостатніми для забезпечення епідемічного благополуччя в країні.

Серед дітей до року, трьома дозами проти поліомієліту в країні щеплено 93,6% від запланованих на щеплення дітей (Рисунок 8.).

Реєструються низькі показники у Донецькій (85,7%), Київській (88,7%), Івано-Франківській (90,3%), Закарпатській (90,4%), Львівській (91,4%) областях.

Слід зазначити, що щеплення, отримані дітьми протягом першого року життя, є важливим для формування імунітету.

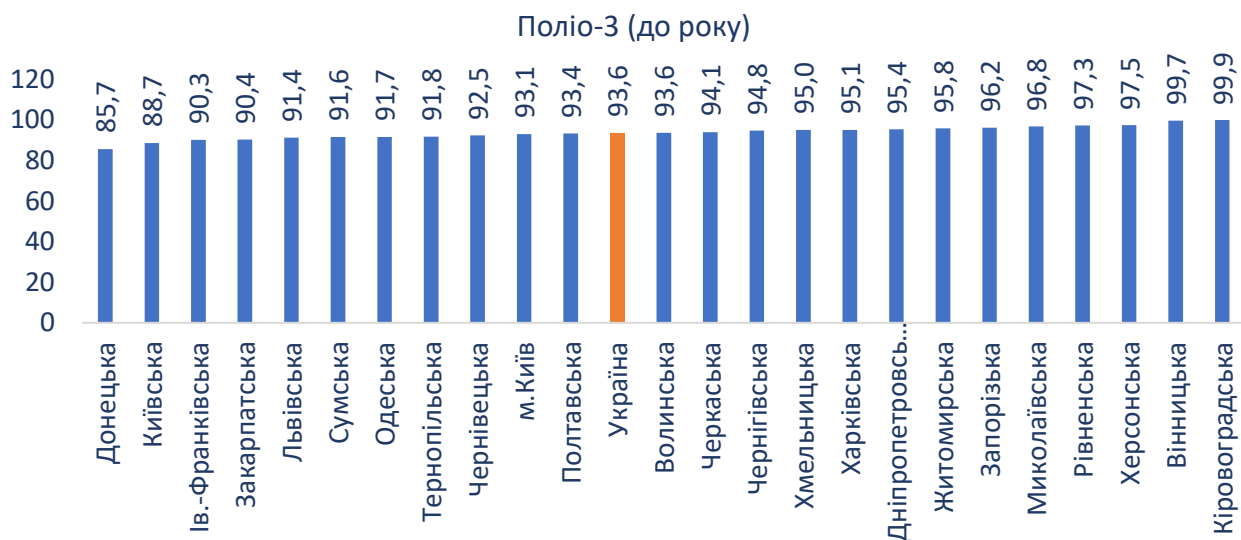

Рис.7. Охоплення щепленнями проти поліомієліту у 2025 році серед дітей віком до року.

Четверту дозу щеплення проти поліомієліту, у віці 18 місяців, отримали 93,5% запланованих на щеплення у 2025 році дітей (Рисунок 9.).

Низькі показники реєструються у Львівській (81,6%), Закарпатській (88,9%), Чернівецькій (90,9%), Івано-Франківській (91%), Одеській (91,2%) областях.

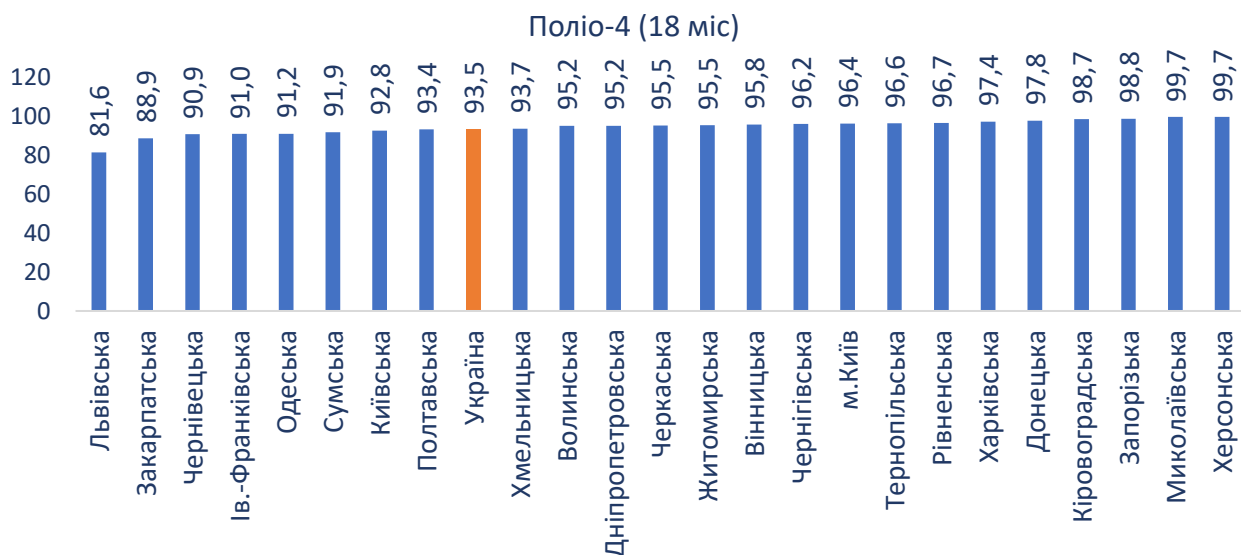

Рис. 9. Охоплення щепленнями проти поліомієліту у 2025 році серед дітей у віці 18 місяців.

У 6 років п'ятою дозою проти поліомієліту охоплено 93% дітей (Рисунок 10.).

Низькі показники реєструються у Львівській (83,4%), Закарпатській (84%), Хмельницькій (85,9%), Київській (89,2%), Донецькій (89,3%) областях.

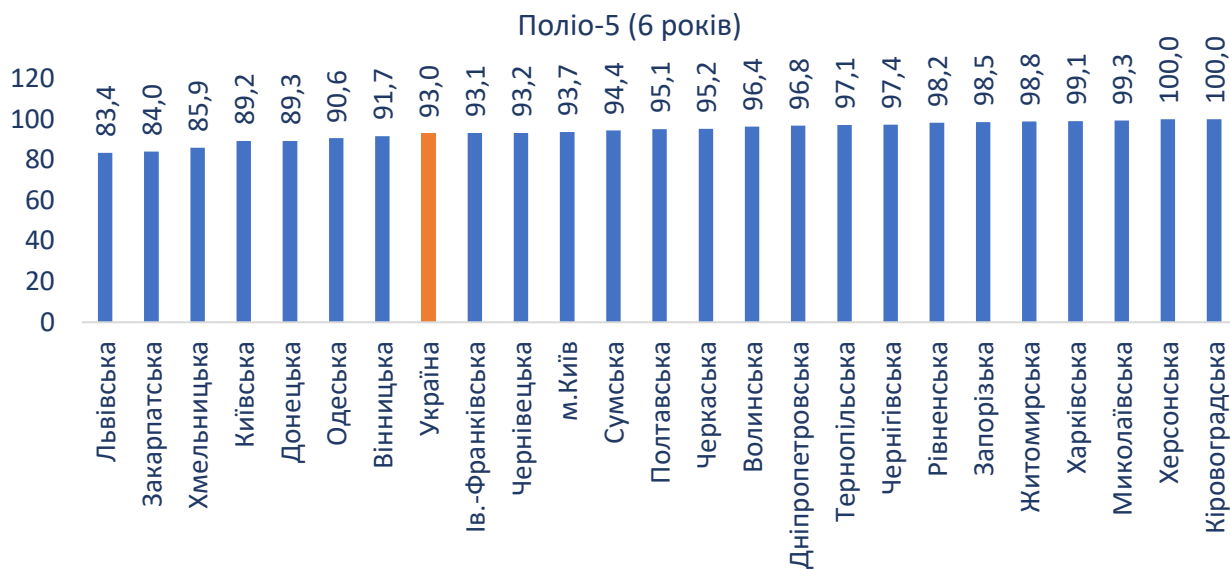

Рис. 10. Охоплення щепленнями проти поліомієліту у 2025 році серед дітей у віці 6 років.

Показник охоплення щепленнями проти поліомієліту шостою дозою серед дітей у віці 14 років складає 91% (Рисунок 11.).

Відмічаються наднизькі показники у Львівській (71,8%), Закарпатській (77,7%), Чернівецькій (83,9%), Хмельницькій (84%), Київській (88,5%) областях.

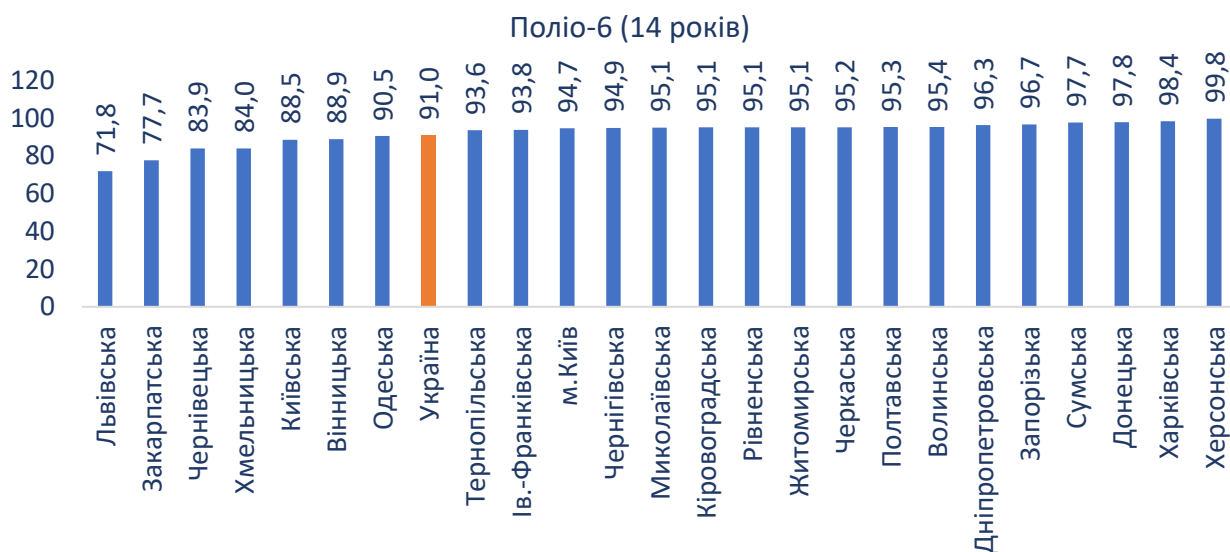

Рис. 11. Охоплення щепленнями проти поліомієліту у 2025 році серед дітей у віці 14 років.

Діти, які не отримали щеплення відповідно до віку, дощеплюються з порушенням Календаря профілактичних щеплень в Україні, з дотриманням мінімальних інтервалів між дозами.

Так, у 2025 році проти поліомієліту дощеплено 169 276 дітей, які не отримали щеплення за віком, що складає 81,1% від запланованих на щеплення у 2025 році. Зокрема, серед дітей у віці 1 рік і старші трьома дозами (поліо-3) щеплено 41 974 дитини (80,1%); старші 2 років отримали чотири дози (поліо-4) 37 946 дітей (83,9%); старші 6 років п'ятою дозою (поліо-5) щеплено 52 728 дітей (84,3%); старші 14 років шостою дозою (поліо-6) щеплено 36 628 дітей (75,3%).

Найбільш активно дощеплювалися у Миколаївській, Донецькій, Дніпропетровській, Черкаській Кіровоградській, Тернопільській, Сумській областях.

Низькі показники доохоплення щепленнями проти поліомієліту у Житомирській, Чернівецькій, Львівській, Чернігівській областях.

Найменування області/міста	Поліо - 3 (1 р і старші)	Поліо - 4 (ст 2 років)	Поліо- 5 (ст 6 років)	Поліо- 6 (ст 14 років)
	%	%	%	%
Вінницька	89,3	93,4	99,2	94,8
Волинська	93,8	91,1	92,5	93,0
Дніпропетровська	96,5	99,7	98,4	98,6
Донецька	96,7	97,2	98,2	99,8
Житомирська	56,2	65,9	55,2	35,7
Закарпатська	81,6	90,3	93,2	80,7
Запорізька	90,6	95,9	96,2	92,6
Ів.-Франківська	83,9	81,3	81,5	77,0
Київська	78,1	87,8	82,3	84,0
Кіровоградська	85,9	99,4	99,3	98,0
Львівська	67,3	66,9	69,5	42,5
Миколаївська	100,0	100,0	99,9	99,9
Одеська	80,0	90,9	82,0	81,1
Полтавська	83,6	90,3	91,0	88,8
Рівненська	76,5	86,8	94,1	73,0
Сумська	88,5	94,2	100,0	98,7
Тернопільська	97,5	89,4	97,6	97,0
Харківська	82,3	90,1	97,2	95,6
Херсонська	87,0	98,7	98,7	99,3
Хмельницька	78,4	77,8	85,7	87,6
Черкаська	95,9	96,2	96,0	96,2

Чернівецька	68,9	63,7	66,3	39,8
Чернігівська	43,0	65,3	77,6	82,7
м. Київ	93,1	80,2	73,1	79,9
Україна	80,1	83,9	84,3	75,3

У 2025 році найбільше дощеплювались діти у віці 6 років і старші, отримуючи п'яту дозу щеплення проти поліомієліту, найменше – діти у віці 14 років і старші, отримуючи шосту дозу щеплення.

З віком кількість не щеплених дітей зменшується за рахунок доохоплення їх щепленнями у старших вікових групах.

За інформацією центрів контролю та профілактики хвороб зареєстровано 13878 випадків відмов від вакцинації. Найбільша кількість відмов від вакцинації реєструється у Тернопільській (2 820), Київській (2 658), Дніпропетровській (2 618), Житомирській (1 118), Львівській (908) областях.

Випадків непроведення щеплень за наявності обґрунтованості медичних протипоказань найбільше реєструється у Дніпропетровській (3 712), Івано-Франківській (632), Одеській (505), Полтавській (309), Львівській (280), Київській (232), Тернопільській (197), Сумській (132) областях.

Забезпеченість медичними імунобіологічними препаратами.

У 2025 році для забезпечення виконання програм імунізації була досягнута домовленість з ЮНІСЕФ щодо поставки 300 000 доз оральної поліомієлітної вакцини (ОПВ) в якості гуманітарної допомоги та GAVI щодо поставки 200 000 доз ОПВ в рамках програми Fragility, а також поставки 871 500 доз інактивованої поліомієлітної вакцини (ІПВ) від GAVI, що з наявними залишками цих вакцин станом на 01.01.2025 року забезпечувало 100% потребу для проведення щеплень проти поліомієліту у 2025 році.

Протягом 2025 року всі регіони були забезпечені ОПВ в достатньому обсязі. Забезпеченість вакцинами проти поліомієліту зазначена нижче.

Залишки ОПВ у 2025 році по місяцях в розрізі регіонів в дозах

Регіон	Січ. 2025	Лют. 2025	Бер. 2025	Квіт. 2025	Трав. 2025	Черв. 2025	Лип. 2025	Серп. 2025	Вер. 2025	Жовт. 2025	Лист. 2025	Груд. 2025
Вінницька	12 440	18 860	14 040	16 380	11 538	7 495	4 360	660	240	5 580	280	356
Волинська	16 202	22 563	18 380	18 080	12 367	8 326	5 700	420	40	4 520	3 825	881
Дніпропетровська	29 365	39 225	33 063	24 466	20 509	12 972	8 926	1 492	677	7 616	5 477	280
Донецька	1 865	2 039	1 625	964	1 808	1 167	937	280	103	156	121	60
Житомирська	10 060	13 300	10 200	11 632	8 466	5 655	3 929	918	334	2 220	1 816	
Закарпатська	9 592	15 277	11 599	8 098	6 624	2 474	1 884	418	142	22		
Запорізька	5 470	7 716	6 505	6 331	3 929	2 551	1 357	97	40	2 500	1 889	40
Івано-Франківська	8 475	14 042	10 462	12 822	8 860	5 149	3 498	412	97	4 521	762	1 164
Київська	15 544	25 793	17 640	25 020	21 160	15 360	8 640	3 200	850	4 828	3 683	290
Кіровоградська	8 782	12 451	9 710	11 586	8 896	6 582	4 931	1 479	347	1 580	909	
Львівська	4 264	22 462	17 542	25 454	9 993	5 740	3 109	356	176	5 620	520	
Миколаївська	6 631	10 929	9 351	6 292	5 142	2 998	1 833	6 600	4 193	4 470	3 033	149
Одеська	25 253	32 042	26 724	34 999	15 701	9 586	6 011	3 608	1 332	3 560	2 816	
Полтавська	15 896	20 439	13 459	10 169	16 568	12 894	10 818	5 140	1 940	580	500	
Рівненська	7 111	18 238	14 915	13 100	8 830	4 816	2 132	150	9	3 297	1 975	
Сумська	9 305	11 812	10 176	9 835	6 520	4 656	3 133	766	212	503	500	49
Тернопільська	7 702	11 073	8 407	8 543	6 118	3 279	1 910	3 692	2 925	4 233	2 677	
Харківська	18 405	22 942	19 332	18 204	12 186	8 944	6 275	4 644	623	2 620	2 407	
Херсонська	3 160	3 825	3 080	3 860	1 495	2 164	1 684	610	320	150	70	
Хмельницька	9 948	15 668	11 350	17 841	14 299	10 149	8 042	2 792	1 506	5 643	4 407	
Черкаська	7 202	10 501	7 296	8 221	5 860	3 252	1 815	244	35	2 000	1 485	
Чернівецька	8 462	12 743	10 109	6 941	6 469	3 827	3 023	934	498	1 155	738	
Чернігівська	8 025	12 265	10 285	7 987	7 620	5 217	3 737	438	1 235	3 654	3 217	362
м. Київ	21 321	16 931	23 853	21 883	15 413	9 878	6 010	2 210	844	5 587	4 049	110
Загальний підсумок	270 480	393 136	319 103	328 708	236 371	155 131	103 694	41 560	18 718	76 615	47 156	3 741

Залишки ІПВ в 2025 році по місяцях в розрізі регіонів в дозах:

Регіон	Січ. 2025	Лют. 2025	Бер. 2025	Квіт. 2025	Трав. 2025	Черв. 2025	Лип. 2025	Серп. 2025	Вер. 2025	Жовт. 2025	Лист. 2025	Груд. 2025
Вінницька	16 662	16 111	15 239	11 670	10 769	9 767	9 140	7 384	6 352	14 501	12 104	12 121
Волинська	10 183	9 561	8 666	9 321	8 318	6 814	6 241	4 645	3 476	16 027	14 969	13 730
Дніпропетровська	26 151	24 698	22 805	20 973	19 000	17 111	15 925	13 187	11 254	26 337	27 574	25 560
Донецька	929	862	758	612	480	390	356	255	221	797	634	547
Житомирська	15 469	14 718	13 822	12 801	11 958	10 965	10 412	8 872	7 852	15 995	15 089	13 907
Закарпатська	5 870	4 925	3 576	14 338	13 149	10 245	11 255	9 068	7 610	20 286	19 365	17 818
Запорізька	3 398	3 141	2 892	2 604	2 286	2 027	1 435	864	703	3 523	3 346	3 022
Івано-Франківська	11 421	10 873	10 198	9 534	8 840	8 186	7 793	6 548	5 736	12 415	11 567	10 756
Київська	17 478	16 170	14 715	13 288	11 702	10 254	9 360	7 166	5 713	22 943	21 556	19 954
Кіровоградська	6 437	5 812	5 277	9 019	8 269	7 422	6 890	5 161	4 908	13 318	11 747	11 945
Львівська	24 585	23 445	22 058	20 724	19 025	17 333	16 142	12 877	11 237	26 224	23 061	22 727
Миколаївська	6 763	6 058	5 212	10 420	9 585	8 646	7 679	6 391	5 665	13 905	12 901	11 734
Одеська	20 477	19 341	17 699	18 478	15 882	14 301	13 091	10 478	8 443	27 622	25 831	23 156
Полтавська	16 307	15 586	14 826	14 069	13 402	12 729	12 259	11 294	10 287	9 161	9 833	8 710
Рівненська	11 364	10 114	8 404	14 399	12 800	11 154	9 335	6 511	4 909	25 720	24 167	21 547
Сумська	3 965	3 499	3 011	3 933	3 452	2 976	2 411	1 889	1 467	7 178	6 727	6 251
Тернопільська	7 133	6 734	6 324	5 837	5 214	4 584	4 165	3 247	2 519	7 975	7 516	6 868
Харківська	8 889	8 285	7 620	6 990	6 234	5 494	5 004	3 932	3 189	12 879	12 367	11 335
Херсонська	788	934	667	558	490	417	393	288	229	1 195	1 017	931
Хмельницька	15 256	14 333	13 136	12 248	11 356	10 546	10 026	8 639	7 563	13 605	12 789	11 781
Черкаська	7 102	6 522	6 006	8 512	7 882	7 237	6 573	5 119	4 469	12 743	11 358	11 185
Чернівецька	18 862	18 371	17 744	17 163	16 356	15 250	14 919	12 974	12 742	12 118	11 404	10 508
Чернігівська	10 609	9 826	9 550	9 154	8 833	8 390	8 203	7 493	7 056	9 578	9 112	8 521
м. Київ	7 918	7 463	6 798	11 746	10 680	8 668	8 890	7 119	5 706	23 918	13 901	19 361
Загальний підсумок	274 016	257 382	237 003	258 391	235 962	210 906	197 897	161 401	139 306	349 963	319 935	303 975

З метою забезпечення безперервності процесу імунізації у 2025 році у регіони поставлено 276 000 доз ІПВ (по 138 000 доз у лютому та червні 2025) та створено буферний запас на національному складі у кількості 595 500 доз ІПВ.

Наявна кількість вакцин ОПВ та ІПВ у всі періоди 2025 року повністю забезпечувала потребу регіонів для проведення щеплень у вікових групах, визначених Календарем.

З метою підвищення рівня охоплення дитячого населення профілактичними щепленнями в закладах охорони здоров'я постійно проводиться роз'яснювальна робота серед населення про важливість проведення імунопрофілактики та небезпеки переривання імунізації, зокрема роз'яснення ризиків поширення інфекційних хвороб, яким можливо запобігти шляхом проведення імунопрофілактики. В регіонах організуються виїзні заходи до громад, які віддалені від районних центрів. Постійно через засоби масової інформації – виступи на телебаченні, радіо, опублікування на офіційних сторінках в мережі Інтернет, поширюється актуальна інформація з питань імунопрофілактики.

Впродовж року за допомогою електронної розсилки поширювались скрипти для лікарів з метою комунікації з батьками, які відмовляються вакцинувати дітей. В центрах первинної медико – санітарної допомоги для відвідувачів транслуються відеоролики з питань вакцинації. На офіційних сайтах та /або на інформаційних стендах закладів охорони здоров'я розміщуються матеріали (плакати, повідомлення, листівки) щодо попередження виникнення інфекційних хвороб та необхідності проведення профілактичних щеплень.

Також, для лікарів первинної медичної допомоги, працівників центрів контролю та профілактики хвороб протягом року проводилися навчання та кураторська підтримка за підтримки міжнародних партнерів.

Окрім цього, у регіонах працівниками ЦКПХ проводилися навчання для медичних працівників з питань дотримання вимог «холодового ланцюга», впровадження змін до Календаря та ефективної комунікації з населенням.

Аналіз результатів лабораторних досліджень щодо поліовірусу та ГВП

У 2025 році дослідження зразків фекалій від хворих на ГВП та контактних осіб проводилися на базі референс-лабораторії з діагностики ВІЛ/СНІДу, вірусних та особливо небезпечних патогенів Центру та Одеської регіональної лабораторії. Обидві установи акредитовані в лабораторній мережі з діагностики поліомієліту Європейського регіонального бюро ВООЗ (далі – ЄРБ ВООЗ).

Від 173 випадків ГВП було досліджено 346 зразків фекалій та 437 зразків від контактних осіб. У хворих на ГВП виявлено 1 штам вакцинного поліовірусу типу 3 (Полтавська область), що становить 0,23% від загальної кількості зразків.

З метою ізоляції поліо- та інших неполіомієлітних ентеровірусів лабораторії Центру, Одеської області та центрів контролю і профілактики хвороб (ЦКПХ) МОЗ України використовують алгоритми ВООЗ із застосуванням перещеплюваних клітинних ліній L20В та RD.

Протягом звітного року з метою моніторингу циркуляції вірусів серед населення (включаючи епідеміологічний нагляд за ГВП/поліомієлітом та контактними) обстежено 4665 осіб. Ізольовано 43 штами вірусів (0,92%), серед яких: поліовірус типу 1 – 14 штамів (0,30%); поліовірус типу 3 – 7 штамів (0,15%); неполіомієлітні ентеровіруси (НПЕВ) – 22 штами.

Результати за категоріями обстежених:

нейроінфекції - обстежено 357 хворих, зокрема 105 із серозними менінгітами, виділено 5 штамів НПЕВ;

гострі кишкові інфекції (ГКІ) - серед 848 хворих у 6 осіб (0,71%) виявлено поліовірус типу 1, у 8 осіб (0,94%) – НПЕВ;

ГРВІ - із 466 проб у 8 випадках (1,72%) ізольовано НПЕВ;

здорові особи - обстежено 2249 осіб; виявлено 15 позитивних результатів (0,67%): поліовірус типу 1 – 8 випадків, типу 3 – 6 випадків, НПЕВ – 1 випадок.

Дослідження об'єктів довкілля:

стічні води - із 2903 проб ізольовано 70 штамів вірусів (2,41%). З них 63 ентеровіруси (поліовірус типу 1 – 13; типу 3 – 35; НПЕВ – 15) та 7 штамів аденовірусів

відкриті водойми - із 528 проб виділено 3 штами вірусів (0,57%), з них 2 штами поліовірусу типу 1 та 1 штама аденовірусу.

Загалом під час моніторингу виділено 71 штама поліовірусів:

від хворих на ГВП – 1;

від хворих на ГКІ – 6;

від здорових осіб – 14;

із проб стічної води – 48;

із відкритих водоймищ – 2.

Із загальної кількості ідентифіковано 29 штамів поліовірусу типу 1 (40,85 %) та 42 штами типу 3 (59,15 %).

Усі ізольовані штами пройшли внутрішньотипову диференціацію в референс-лабораторії Центру та належать до вакцинних. Циркуляцію «диких» поліовірусів в Україні у звітному періоді не встановлено.

Резюме

Попри активні зусилля з моніторингу, цільовий показник виявлення (3,0 на 100 тис. дітей до 15 років) не було досягнуто, і він склав 2,83 на 100 тис. дітей. У 15 областях показник становив 3,0 і вище (Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська,

Черкаська та Чернівецька області). Водночас у Закарпатській області та м. Києві показник був 2,0 і вище, у Київській та Хмельницькій областях — 1,0 і вище, тоді як в Івано-Франківській, Кіровоградській та Чернігівській областях він становив менше 1,0 що потребує додаткового аналізу щодо ефективності епіднагляду та можливого недообліку випадків.

Загалом, результати епідеміологічного нагляду демонструють позитивну динаміку у вдосконаленні системи виявлення випадків ГВП, однак існують регіональні диспропорції, які потребують подальшого аналізу та посилення заходів. Пріоритетом на 2026 рік залишається підвищення якості активного епіднагляду, особливо у регіонах з низькими показниками виявлення, а також зміцнення лабораторної діагностики та подальше навчання медичних працівників для забезпечення оперативного реагування на потенційні загрози поліомієліту.

У 2025 році, по Україні, у жодній з вікових груп не досягнуто показника охоплення щепленнями проти поліомієліту відповідно до Календаря - 95%, що є недостатніми для забезпечення епідемічного благополуччя в країні.

Не досягнуто показника 80% охоплення щепленнями дитячого населення проти поліомієліту серед дітей у віці 14 років у Львівській (71,8%) та Закарпатській (77,7%) областях, що викликає занепокоєння та може спричинити ризики для погіршення епідемічної ситуації у країні.

Враховуючи низькі показники охоплення щепленнями проти поліомієліту та велику кількість відмов, в тому числі з наявними медичними протипоказаннями до вакцинації, необхідно:

керівникам структурних підрозділів з питань охорони здоров'я виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) обласних державних адміністрацій провести аналіз встановлених медичних протипоказів до вакцинації, наявності обґрунтованих підстав, відповідно до вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 11.10.2019 № 2070 «Про внесення змін до Календаря профілактичних щеплень в Україні та Переліку медичних протипоказань до проведення профілактичних щеплень» у розрізі надавачів медичних послуг та лікарів. За результатами проведеного аналізу провести наради з керівниками закладів охорони здоров'я, організувати та провести навчання для працівників, які надають первинну медико-санітарну допомогу та спеціалізовану медичну допомогу з питань обґрунтованості встановлення медичних протипоказань, залучивши профільних експертів;

керівникам центрів контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України постійно проводити моніторинг стану охоплення профілактичними щепленнями та стану забезпеченості закладами охорони здоров'я, що проводять вакцинацію, медичними імунобіологічними препаратами, здійснювати своєчасне їх поповнення, інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення та навчання для медичних працівників.